

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

חיי שרה
גליון ו (קט)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה
שנת השמונים להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ת ו ת

ג מה שמפרש רש"י בענין המכפלה .....
ג שיטת הרמב"ם בשמחה דחג הסוכות (גליון) .....

נ ג ל ה

ד במשנה פטש העני את ידו וכו' .....
ד כגמ' היתה ידו מלאה פירות (גליון) .....
ה יצר הרע אצל צדיקים .....

ח ס י ד ו ת

ו שעבודת האדם צריך להיות עפ"י שכל (גליון) .....
ו בהקדמת המלקט: ביודעי ומכירי .....
ו כעס במילי דשמיא .....

ש י ת ו ת

ז בהמזמור ד"מזמור לדוד" .....
ח שהקב"ה לא הרשה לאדם להמית ברי' ולאכול בשרו .....
ט קנין אוחיות בס"ח למת .....

ש ו נ ו ת

י כפי' אצל צדיק .....
יב הערות להיום יום .....

ל ק ו ט י ש י ח ו ח

א. בלקו"ש ח"ה שיחת חיי שרה (ב) מבאר הפירוש"י עה"פ כג, ט ("המכפלה - בית ועלי" על גביו דבר אחר שכפולה בזוגות") - באריכות.

ובס"ו (ע' 109 ואילך) מבאר למה צריך רש"י להוסיף פירוש הב', כי לפירוש הא' קשה למה הוצרך אברהם ליתן לעפרון שני סימנים על המערה: א) "המכפלה" - שנמצאת בסמיכות לבית כפול (ראה ס"ד), ב) "אשר בקצה שדהו"? לכן מביא רש"י פירוש הב' "כפולה בזוגות", כיון שעפי"ז מובן למה הוצרך אברהם להוסיף המלה "המכפלה" - כי ע"י הוספה זו הסביר הטעם למה רוצה דוקא מערה זו, הגם שבני חת רצו ליתן לו לקבור את שרה "במבשר קברינו", כי רוצה דוקא מערה הכפולה בזוגות כדי שיהי' בית קברות לכל משפחתו וכו'. עכ"ד בנוגע לענינו ועיי"ש ביאור הדברים באורך.

ולא זכיתי להבין דלכאורה גם לפי פי' הב' נשארת הקושיא שקשה על פי' הא', למה הוצרך אברהם ליתן ב' סימנים, (הגם דהי' צריך לומר "המכפלה" כנ"ל, - מ"מ למה הוסיף (סימן שני) "אשר בקצה שדהו") ולמה מוסיף רש"י פירוש שני, ויל"ע בזה.

ישראל שמעון קלמנסון

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ב. בגליון ד' (קז) פ' לך לך קטע י"ג הביין הרב א.י.ב.ג. - דמה שנת' בלקו"ש ח"ז פ' אמור (ד) אות ו' דשיטת הרמב"ם הוא דאין חיוב מה"ח להרבות בשמחה בחג הסוכות אף שכתוב ושמחתם רק ש"היתה (האט זיך געפירט... במקדש יום שמחה יחירה" "וויבאלד די חורה איז מדגיש... ושמחתם... שבעת ימים" - שהכוונה בהשיחה היא שאין כאן שום מצוה להרבות בשמחה ורק שכפועל נהגו כן ועפי"ז זה נתקשה כמה שהקשה:

הנה לפי סברתו אינני מבין איך יפרש מה שמביא בלקו"ש שם באותו קטע גופא - לשון הרמב"ם "שמצוה להרבות בשמחה זו?" (ומפרש כוונת הרמב"ם (על אחר) שאין הכוונה "א באזונדערע מצוה וחיוב פון א שמחה יחירה - נאר אין דער מצוה פון שמחת יו"ט גופא איז דא א הדגשה נוספת." הרי מפרש שיש מצוה, רק שהמצוה הוא הוספה בהחיוב דשמחת יו"ט!!)

דמזה מוכרח דזה שנהגו שמחה יחירה אין זה רק מה שכפועל הוסיפו בשמחה ואין כאן שום מצוה - רק שבתוספת השמחה - הרי יש בזה עצמו מצוה. דהשמחה יחירה מצד החביבות הרי"ז גופא מצוה. [רק שאפ"ל שאחר שנהגו כן לפועל נעשה זה מצוה.]

* * *

ומענין לענין באותו ליקוט בקטע ה' בלקו"ש שם מקשה

על מה שהרמב"ם מביא דוקא בהל' לולב "השמחה שישמח האדם בעשיית המצוה ובאהבת האל- שצוה בהן עבודה גדולה וכו' יכול המשפיל עצמו ומקיל גופו וכו' הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלוחי עוד מזאת והייתי שפל בעיני וכו'" דלכאוף מקומו של הלכה זו הוא בהל' יו"ט עיי"ש באריכות.

ולהעיר שהרמב"ם מדגיש קודם הל' זו שבשמחה בית השואבה השתתפו גדולי ישראל דוקא ולכאורה מזה לומד הרמב"ם שכל המשפיל כו' הוא הגדול וכו'. וא"מ כ"כ מהי הקושי' על הרמב"ם?

ישראל גראסמאן

נ ג ל ה

ג. בגמ' שבת ב, א, כתב תוס' רי"ד על משנתנו דפסח העני אח ידו ונטל בע"ב מתוכו רק בעה"ב פטור אבל אסור אבל בעה"ב פטור ומותר וגם לאידך אם בעה"ב פסח ידו לפניו ונתן העני לחוכו רק בעה"ב פטור אבל אסור אבל העני פטור ומותר וז"ל פסח בעה"ב את ידו לחוץ ונטל העני להוכו או שנתן לחוכו והכניס שניהם פטורין פי' כשפשט ידו מליאה עשה הוצאה נעקר מרשות היחיד לרשות הרבים אבל לא עשה הנחה שהעני נטל מתוך ידו והניח ברשות הרבים וכשנתן לחוכו והכניס עשה בעה"ב הנחה בלא עקירה ולפיכך אינה חייב והוא פטור אבל אסור מדרבנן שיעשה שום הוצאה והכנסה ועפ"י שאין שם עקירה והנחה ודווקא בעה"ב פטור אבל אסור אבל העני פטור לגמרי עכ"ל מזה משמע שהוא חולק אם כל המפרשים ע"כ.

לכאוף קשה ממה שכתב התוס' רי"ד מהגמ' בדף ג, א, שכתב שם ששמואל רק השב פטור ומותר דעביד מעשה א"כ פה ג"כ עביד מעשה ולמה לא חשיב שמואל את זה שלנו שנתן העני לתוך ידו של בעה"ב והכניס או שנטל מתוך ידו של בעה"ב העני פטור ומותר וזהו מדובר שעשה מעשה ולמה לא חשיב שמואל זה ג"כ אם הפטורים שלו.

ואפשר לומר דאעפ"י שהוא פטור ומותר מ"מ לא חשיב שמואל זה דאפ"ל דכיון דלגבי הבעה"ב היינו פטור אבל אסור, נמצא דפטורים הכא היינו גם פטור אבל אסור, וכמ"ש בראשונים לגבי קושי' התוס' בד"ה בר דדוקא כובלת מותר לכתחילה אבל לא צלוחית עיי"ש.

שמואל אהרן גניביש

ד. בגליון ה' (קח) מקשה הה' ש.מ. טעמילוס שבגמ' שבת (דף ד' ע"א שהיתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ... לאותה חצר מותר להחזירה, לחצר אחרת אסור וכו' ומאי שנא, ובתוס' ד"ה ומ"ש בזו כנגד זו איירי דביוסא אחת שנא ושנא דאיכא איסור

חיוב חטאת דמושיט מרה"י לרה"י דרך רה"ר עכ"ל ומקשה הנ"ל שאפי' בזו כנגד זו שגא ושגא שאע"פ שפטור מצד מושיט הרי הוא פטור אבל אסור וא"כ ג"כ שגא שגא ע"כ.

והביאור בזה יובן בהקדם שאלה אחרת על התוס' שאפי' בדיוטא אחת אין כאן איסור דאורייתא שאפי' אם יתן לחצר אחרת אינו חייב על הושה דהא אינו חייב על מלאכת הושה אלא אז שני מקבל מידו כמו שהובא התוס' לעיל (ג' ע"א ד"ה בעשוחה) בשם הירושלמי א"כ גם בזה יש רק איסור דרבנן?

ואולי י"ל שרבא מקשה טעמו של דבר וזהו פי' ומ"ש כמו ששואל ומ"ט לחצר אחרת אסור.

וע"ז מבאר חוס' שבזו כנגד זו איירי בדיוטא אחת טעמו מובן מאליו למה לחצר אחרת אסור נהי דאין כאן מושיט (כיון דשני לא מקבל מידו) אלא עכ"פ אסור מצד גזירה דרבנן שמא פעם אחרת יהי' שם שני וזהו לשון התוס' בדיוטא אחת שגא ושגא דאיכא איסור חיוב חטאת מושיט וכו' שרק איסור חטאת יש כאן אבל חטאת בפועל אין כאן דאין שני שמקבל מידו, אבל בזו כנגד זו מובן שאלת רבא ומ"ש (ומ"ט) דלמה לחצר אחרת אסור, דאפי' בזו כנגד זו ויש שני שמקבל מידו אינו אסור אלא מצד גזירה שמא תעשה זאת בדיוטא אחת, משא"כ כשאין שני מקבל מידו אין אפי' איסור דרבנן דאין גוזרין גזירה לגזירה. א"כ מובן שאלת רבא למרי לחצר אחרת אסור.

מכל הנ"ל יוצא שלכאור' בזו כנגד זו (כשאין שם שני)

פטור ומותר.

יוסף נמס

ה. בתחילת פ' ויצא פסוק י"ג מבאר רש"י על המילים ואלקי יצחק אע"פ שלא מצינו במקרא שיחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלקי פלוני משום שגא"ה הן בקדשיו לא יאמין כאן ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו (תנחומא) עכ"ל.

ולכאור' לא הבנתי כמו שכמה שואלים מהמבואר בתניא שאצל צדיקים אין יצר הרע ומהו אומר שדווקא אחר כל התנאים דלעיל ודווקא אז פסק ממנו יצר הרע הרי כל הזמן לא הי' לו יצר הרע?

(ב) ועוד לא מובן האם אצל כל הצדיקים שאין להם כל התנאים דלעיל האם ח"ו יש להם כן יצר?

(ג) ועוד תמוה לי הלשון ביותר ויצר הרע פסק ממנו ממובן הפשוט של פסק הוא שזה עוד קיים וישנו עדיין אלא שזה פסק מלפעול האם גם אז הי' אצלו יצר הרע?

משה עזאגווי

- תות"ל 770 -

ח ס י ד ו ת

7. בגליון ד' (קז) הקשה הרב י.ל.א. על המבואר במאמר דש"פ נח ש.ז. דהענין ד"ורעה אמונה" שמאמין שמאחר שהקב"ה אוכר דבר זה בודאי יש בזה הסברה בשכל, זה לא מספיק וצ"ל ענין השכל ממש, ושם מבאר שאף שיש בחורה הענין ד"אם קבלה היא נקבלה" הנה זהו ג"כ ענין השכל שמבין שמאחר שזה קבלה איש מפי איש עד משה רבינו ששמע מהקב"ה, זה בודאי אמת, עי"ש. ושואל הנ"ל שמה בין "אם קבלה היא נקבלה" שמחייחם לענין השכל, ובין ורעה אמונה הנ"ל. שאין זה ענין השכל.

ובגליון ה' (קח) מתרץ ע"ז מ.מ.ו. שהענין דאם קבלה היא נקבלה הו"ע מושכלות ראשונות שזהו ג"כ ענין השכל וכסיים: וע"פ הביאור הזה רואים בדיוק הלשון בהמאמר שאומר "דמכיון שזה קבלה איש מפי איש ממש שקיבל מהקב"ה" רואים בכוח שזה ע"ד מושכלות ראשונות. עכ"ד.

וזה פלא כי איזה שייכות ל"אם קבלה היא נקבל" למושכלות ראשונות, ועד שכותב ע"ז שרואים במוחש.

הרב פנחס קארץ
- משפיע בישיבה -

8. חניא הקדמת המקלט: "אך בידעני ומכירי קאמינא" לכאו' פ"י המלות אלו כפשוטו הוא שאדמו"ר הזקן אומר שאנ"י מדבר אודות אלו שיודעים ומכירים אותי. ואם אפשר לבאר לכאו' מה זה נוגע, שלכאו' העיקר מה שאדמו"ר הזקן רוצה לומר הוא שספרו לקוטי אמרים יש לו שייכות לכל אחד ואחד וכו' באופן פרטי (ופנימי) היות ש"ה' הדבור של חיבה מצוי בינינו וגילו לפני כל העלמות לבם ומוחם בעבודת ה' החלוי' בלב"... וכולם הן חשובות על שאלות רבות אשר שואלין בעצה כל אנ"ש דמדינתינו... וממילא "ולא ידחוק עוד ליכנס לדבר עמי ביחידות כי בהן ימצא מרגוע לנפשו" עכ"ל. נמצא שספרו החניא הי' ע"ד במקום היחידות וא"כ מה זה נוגע לכאו' מה (שאנ"ש שי') שהם יודעים ומכירים את אדמו"ר הזקן, העיקר הוא להיפך מה שאדמו"ר הזקן יודע "כל העלמות לבם ומוחם בעבודת ה'" וממילא ספרו יש לו שייכות פרטי עם כאו"א מאנ"ש שהוא במקום היחידות כנ"ל.

ישראל מ.

א' מאנ"ש דל. א. קאליפ.

9. באגרת הקודש מבואר בענין הכעס ממארו"ל כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה כי אילו ה' מאמין שמאח ה' היתה נאות לו לא הי' כועס כלל ואף שבא לו ע"י בעל בחירה... אעפ"כ על הניזק כבר נגזר וכו' וה' מחי' אותו בכל רגע וע"פ מאמר הבעש"ט לעולם ה' דברין נצב

בשמים... עיין שם באריכות ובהמשך הענין ואחר הדברים והאמת האלה הגלויים וידועים לכל נחזור לענין בענין הכעס שהוא כעובד ע"ז והיינו במילי דעלמא - כי הכל בידי שמים חוץ מי"ש ולכן במילי דשמיא לאפרושי מאיסורא לא שיין האי טעמא דאמרן וכמ"ש ויקצוף משה והיינו כי ה' הקרה לפניו מצוה זו לאפרושי מאיסורי כדי לזכותו ע"כ.

ולכאן נשאלת שאלה פשוטה כי רש"י מפרש על פסוק ויאמר אלעזר הכהן וגו' לפי שבא משה (במדבר ל"א כ"א) לכלל כעס בא לכלל טעות שנחעלם ממנו הלכות גיעולי נכרים, ע"כ ומביא שם עוד שתי מקראים, ולא הבנתי מאחר שענין הכעס לא שיין אצל מילי דשמיא ולא רק אצל כל אדם אלא אפילו לגבי משה (ואדרבה דווקא אצל משה לא שיין האי טעמא דאמרן שבוודאי לא הי' אצלו מצד איזה פני' אלא לשם שמים).

ולא עוד אלא שמביאים הראי' ממה וא"כ למה הכעס גרם אצלו שיבא לכלל טעות שההלכה חחעלם ממנו?

ולכאן גם קשה לומר שהסיבה לזה הוא שהקב"ה מדקדק בצדיקים כחוט השערה וזה הי' חסא בדקות עכ"פ מאחר שזה הי' מצוה לכעוס בכדי לאפרושי מאיסורא שטעם זה שיין אצל כולם וגם אצל משה (ואדרבה כנ"ל דווקא אצל משה מאחר שזה הי' בלי פני' ולשם שמים) וכלשונו באגרת הקודש כי ה' הקרה לפניו (זאת אומרת שה' הביא לפני משה) מצוה זו (בכדי) לאפרושי מאיסורא - כדי לזכותו וא"כ למה בא לכלל טעות ונחעלם ממנו הלכה?

משה עצאגווי
- תתו"ל 770 -

ש י ח ו ת

ט. בשיחת ש"פ נח ש.ז. הביא מ"ש בזהר ח"א סז, א: "רבי יהודה פתח לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, הא תנינן לדוד מזמור, דאמר שירתא ולבחר שירת עלי' רוח קדישא. מזמור לדוד. דשירת עלי' רוח קדישא ולבחר אמר שירתא."

והקשה - איך זה מתאים עם מ"ש בפסחים קיז, א: "לדוד מזמור מלמד ששרתה עליו שכינה ואח"כ אמר שירה. מזמור לדוד, מלמד שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה."

דבזהר מבואר ש"לדוד מזמור" היינו שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו "רוח קדישא", ו"מזמור לדוד" - שרתה עליו "רוח קדישא" ואח"כ אמר שירה. ובגמ' מבואר היפך לכאן: "לדוד מזמור" - שרתה עליו שכינה ואח"כ אמר שירה, "מזמור לדוד" - אמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה?

והביא מ"ש בס' דמשק אליעזר (אינו תח"י) דמחלק בין בחי' "רוח קדישא" שכ' בזהר, ובין בחי' "שכינה" שכ' בגמ'.

וביאר החילוק בין "שכינה" ו"רוח קדישא" הוא - "שכינה" ע"ש ששוכנת ומתלבשת למטה בעולמות, דהיינו דרגא תחתונה בהשראת אלקות. "רוח קדישא" מלשון קדוש ומובדל - דרגא נעלית ביותר.

ועפ"ז מובן כל הנ"ל: בתחלה הי' (כמ"ש בגמ') "מזמור לדוד, שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה", ולאחר שזכה להשראת השכינה, ישנה ענין השירה שבאה לאח"כ, "שרתה עליו שכינה ואח"כ אמר שירה".

וע"י השירה שבאה לאחרי השראת השכינה, ה"ה ממשיך דרגא נעלית יותר, וזהו מ"ש בזהר " לדוד מזמור, דאמר שירתא ולבחר שירת עלי' רוח קדישא".

וממשיך בזהר שלאחר השראת "רוח קדישא" שלמעלה יותר מהשראת השכינה, ישנה ענין השירה "מזמור לדוד, דשראת עלי' רוח קדישא ולבחר אמר שירתא". עכתה"ד.

והנה עפכ"ז ילה"ב איך זה מתאים עם מ"ש בזהר שם לט, ב: "מזמור לדוד דשארית עלי' שכינתא ברישא".

דמצד אחד מפרש שם הזהר ש"מזמור" קאי על השראת השכינה, ו"לדוד" - שירה, כמ"ש בזהר המבואר בהשיחה, ולא כמפורש בגמ' ש"מזמור לדוד" פי' "שאמר שירה ("מזמור") ואח"כ שרתה עליו שכינה ("לדוד");

ולאידיך גיטא - בזהר שם מבואר ששרתה עליו שכינה, כבגמ', ולא "רוח קדישא" כבזהר הנ"ל.

אהרן לייב ראסקין
- תוח"ל 770 -

י. בהתוועדות דש"פ בראשית ש.ז. ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א למה רש"י אומר (א, כט) לא הרשה לאדם ולאשתו להמית ברי' ולאכול בשר, מפני שזה מתרץ שאלה אחרת, וזלה"ק (הנחה בלה"ק בלתי מוגה סעיף ל"ד) מאחר ש"השוה להם בהמות וחיות למאכל", כיצד יתכן שהאדם יאכל מהבהמות וחיות, הרי בזה שהאדם אוכל מהבהמות וחיות מודגשת מעלתו של האדם עליהם, היפך הצד השווה שביניהם?

ולכן מבאר רש"י - "לא הרשה לאדם ולאשתו להמית ברי' ולאכול בשר".

מה ש"צדין מהם ואוכלים אותם", אין זה באופן שממיתים את הברי', אלא רק "צדין מהם", ומשאירים אותם בכלוב וכיו"ב, עד שהם מתים מאליהם, ואז "אוכלין אותם", כי "לא הרשה לאדם ולאשתו להמית ברי' לאכול בשר", ומאחר שאין ממיתים את הברי', אלא אוכלין אותה לאחרי מיתה, אין זה בסתירה להצד השווה שבין האדם לשאר בעלי חיים" עכלה"ק.

ולכאן עדיין צריך ביאור: מפני מה אומר רש"י להמית ברי' ולאכול בשר, לכאן יותר טוב הוא אם כותב להמית ברי'

לאכול בשר (בלא ווא"ו) שאז משמע שדווקא להמית ולאכול אסור אבל לאכול סתם מותר (כנ"ל בהשיחה) אבל עכשיו שכותב ואכול משמע קצת שגם בלא הריגה אסור ויותר טוב לרש"י לכתוב בלא ווא"ו.

י.פ.ב.

יא. בנוגע לקנין אותיות בספר תורה, עבור אלו שכבר אינם נמצאים בין החיים, הנה לכאורה פי' הפשוט בזה הוא שקונים עבורו, ומזכים לו האות, שהאות נעשה שלו ממש.

יש להעיר בזה במה שמבואר בגיטיין יד, ב, דאס אמר הולך מנה לפלוני והלך ומצא שכבר כת בעת שנתן לו, יחזור להמשלח, ופירש"י שם בד"ה הא דליהי' למקבל וז"ל: שכבר מת, וזה לא הי' יודע, נמצאת זכ"י בטעות ולא קנו יורשין, עכ"ל.

מבואר בזה שיטת רש"י דכל הטעם דלא קנו יורשי המת הוא משום שהי' זכ"י בטעות, אבל אם הנוחן הי' יודע שכבר מת, ומ"מ זיכה לו, קנה המת ויתנו ליורשיו, משמע מזה דסב"ל לרש"י ששייך זכ"י וקנין למה, דאי לא, חיפוק לי' בפשטות דיחזור למשלח כי אין קנין למת כלל.

ועי' בשו"ת מהר"ח אור זרוע סי' ק"ס שרצה להביא רא"י מגמ' הנ"ל דאין קנין למת, ורוחה דאין רא"י דוילמא התם משום שהי' בטעות, עיי"ש, וא"כ מדנקט רש"י דוקא טעם זה דטעות, משמע כנ"ל דיש קנין למת, ועי' ג"כ במחנה אפרים הל' זכ"י ומתנה סי' ל"א דדקדק כן בשיטת רש"י.

ועי' בשו"ת הרשב"א ח"א סי' שע"ה שכתב וז"ל: שאלת עוד מי שאמר לחבירו זכה במעוה אלו לקנות מצבה על קבורה פלוני שמת, וזכה הלה ואח"כ חזר בו המזכה ואומר שהמת לא זכה לפי שאינו בעולם והרי הוא כמזכה לחמור דלא קנה, והלה טוען שהמת זוכה בכל מה שהי' לכבודו והביא רא"י מאותה ששנינו בשקלים (ג"ב) מותר המת ליורשיו רבי נתן אומר יעשה זילוף לפניו או דימוס על קברו ובשלהי פרק נגמר הדין (סנהדרין מח, א) אוקימנא פלוגתייהו דה"ק סבר קננהו ויהבינהו ליורשיו דניחא לי' דלבוה כו' ומר סבר לא ניחא לי', הדין עם מי? תשובה הדין עם מי שנתן על ידו והרא"י מאותה שבשקלים דפרישו לה כברייתא בשגבו להם לאחר מיתה ומשום דחל איסורא על מה שגבו ליכא, אפי' הכי קתני מותר המת למתים ואינו חוזר לנותנים וטעמא משום דגבאיין אלו גבאום לשם מצות צרכי המתים ולזה נתנו הנותנים וכשגבו למת אחד נמי מאי שנא, כבר זכו לו הגבאיין לצרכו ולכבודו כו' עכ"ל.

ועי' ברמ"א חו"מ סי' ר"י סעי' ג' שהביא תשובה הרשב"א הנ"ל ופסק כן להלכה וז"ל: המקנה דבר למת כל שהוא לצורך קבורתו וכבודו קנה, עכ"ל, ומשמע מזה דהרמ"א מפרש דברי הרשב"א דהתם קנה,

וא"כ לפי הנ"ל אולי אפ"ל ג"כ בעניננו, דלכן אפשר לקנות אוח עבור נפטר, והאות נעשה שלו, כיון דיש קנין

למח, ועי' ברש"י פ' חוקת (כ, טו) שהאבות מצטערים בקבר אם אינו כדבעי אצל בני ישראל, עיי"ש, והרי ענין ההתאחדות ממשיך ברכה לבני ישראל, נמצא דזהו ג"כ "לצרכם", ושפיר יש להם קנין בכה"ג.

והנה כל הנ"ל אינו מצד קיום המצוה שבכתיבת ספר תורה, דהרי למתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מתומ"צ, (שבת ל, א), אלא הוא מצד המעלה שבהתאחדות.

ועי' ג"כ בספר חסידים סי' חשמ"ז בהמעלה של ס"ת של מח, ועי' בשו"ת בית יצחק או"ח סי' כ"ה, ובשו"ח טוב טעם ודעה ח"ב ר"ס פ"ה.

ואכתי יל"ע בזה לפי השיטות דסב"ל דאין קנין למח, כמ"ש בכחנה אפרים הנ"ל. (ועי' ג"כ בשו"ת אבני נזר חו"מ סי' קמא). ויל"ע יותר בכהנ"ל הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי ר"מ בישיבה -

ש ו נ ו ת

יב. ברשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ביקור אדמו"ר מסקוליא שליט"א (הנחה פרטית בלה"ק).

שאלה: בתחלת ספר התניא שמובא שם מארז"ל ברכות סא, ב דצדיקים יצר טוב שופטין ובפשטות קאי הגמ' הן על צדיק וטוב לו והן על צדיק ורע לו ובפירוש רש"י שם מובא הלשון כפי' (וזה לשונו: וליבי חלל בקירבי, יצר הרע הרי הוא כמת בקירבי שיש בידי לכופו). בנוגע לעבודת הצדיקים. ושאל דלכא' ע"פ ביאור בעל התניא בנוגע למעלת צדיק וטוב לו שהרע שבו נהפך לטוב - מה שייך ענין הכפי'. אצל צדיק וטוב לו. ענין הכפי' שייך אצל בינוני (ואולי גם בנוגע לצדיק ורע לו) אבל לכא' אין זה שייך אצל צדיק וטוב לו?

וחירץ כ"ק אד"ש: שענין הכפי' שייך גם אצל צדיק וטוב לו ואדרבה ענין הכפי' אצל צדיק היא עבודה קשה יותר מאשר ענין הכפי' אצל בינוני. והביאור מפרק ט"ו כתניא, שישנס ב' מדריגות עובד אלקים ואשר לא עבדו, כאשר עבודתו היא רק ע"פ טבע רגילותו אזי נקרא "אשר לא עבדו" ורק כאשר היא באופן שמשנה את טבע רגילותו, שזה נעשה ע"י כפי' כו' אזי נקרא עובד אלקים, ועד"ז מובן בנוגע לעבודת הצדיקים. כאשר עבודת הצדיק היא באופן שנשאר במעמדו ומצבו הקודם, הנה הרגל נעשה טבע, ומאחר שאינו משנה את טבעו הנה אע"פ שמדובר אודות טבע וקדושה (כי אין לו יצר הרע) ועבודתו בלימוד התורה ובקיום המצוות היא בשלימותן אעפ"כ חסר אצלו כללות הענין "דמעלין בקודש" ושלימות עבודת הצדיק היא דוקא כאשר עבודתו היא באופן ד"מעלין בקודש" היינו, שמשנה את טבעו ורגילותו ומוסיף בעבודתו כו',

ומביא דוגמא מאברהם שהי' פועל עניני חסד עד שחסד דאצילות אמר שלא הי' צריך לעבוד מאחר שאברהם משמש במקומו,

ואף שהי' אצלו תכלית החסד והי' מאכיל ערביים וכו' בחנם (בכדי שיברכו לה') אעפ"כ אם לא היו מברכים הי' מצער אותם שזהו היפך טבעו, טבע החסד, (בכדי שיברכו) שזהו "ע הכפי" ומזה מובן שגם אצל צדיק שייך ענין הכפי'.

ועוד שענין הכפי' אצל צדיק הרי זו עבודה קשה יותר מבינוני שאצל הבינוני המדובר הוא לכופ' את יצרו הרע לעשות רצון קונו ולכן בנקל יותר לכופו כי לולי זאת יכול לעבור על רצון הקב"ה.

משא"כ אצל צדיק לולי הכפי' ג"כ מקיים רצונו של הקב"ה והכפי' היא לכופ' ולשנות טבע ורגילות דקדושה ולכן קשה יותר ענין הכפי' אצל צדיק. לדוגמא למסור נפשו לטובת זולתו גם כאשר יחסר לו משינתו - וכחוצאה טוען יצרו הטוב לא יכול להוסיף בלישוד התורה כדבעי.

ועד"ז לסגור הגמרא לפעול על הזולת בא היצ"ט וטוען: היחכן! עבודתו הוא באופן "דתורתו אומנתו" ומוטב שישב וילמוד ולשנות טבע זו הרי זו עבודה קשה וכפי' לשנות טבע זו דקדושה ורואים מכאן ששייך ועוד יותר הענין של כפי' אצל צדיק עד כאן חוכן השיחה.

ולא הבנתי שהרי כל המדובר בשיחה הוא בענין הכפי' דקדושה הכפי' דהיצר טוב ואין כאן שום יצר הרע משא"כ ברש"י שם כמובא לעיל הוא שיש לו יצר הרע אלא שהוא כמח מאחר שיש בידו לכופו - ליצרו הרע.

ואולי נוכל לישב זאת עפ"י מה שבארתי בהערות וביאורים אהלי חורה שופטים גליון לה (קא) על מה שכ"ק אדמו"ר שליט"א מבאר בלקוטי שיחות חלק ב' פ' מטות ומסעי בענין המ"ב מסעות שיצאו ממצרים והמ"ב מסעות שנכנסו לארץ טובה ורחבה הרי לכאורה במסע אחד יצאו ממצרים לשון מיצר? ובמסע אחד נכנסו לארץ טובה ורחבה לשון מרחב ומה מוסיף הענין של מ"ב מסעות בענין המרחב? ומבאר שאפילו יצאו ממצר למרחב מ"מ לגבי מרחב שלאחרי' גם מרחב זה נקרא מיצר וכך שאר ההרחבות לגבי הרחבה שלאחרי' נקראים מיצר ושם בהמשך... ווי הויך ער איז ניט צוגעקומען, דארף ער וויסן אז עס איז ניט גענוג, ווייל לגבי א העכערע מדריגה האט ער נאך אלץ א שייכות צו רע, ושאלחי (עיין שם באריכות) הרי המדובר הוא לזה שיצא מהרע לגמרי כפשוטו ואין הכי נמי ששייך לעלות אבל אין לו שייכות לרע אפילו במדריגה נעלית יותר? ועפ"י"ז כתבתי שם, שלכאורה הכוונה הוא בענין חוכן הפנימי של רע דהיינו מיצר שמיצר הוא שמדגיר שזה רע לדוגמא אצל כל אדם יש רצונות והפך הרצון ומה שרוצה זה נעשה לו מרחב ואוהבו וזה טוב לו ומה שהיפך רצונו נעשה כיווץ ומציר (ושונאו) ורע לו במלים אחרות טוב זה מרחב ורע זה מיצר והגבלה וגם זה שיצא מהרע לגמרי מ"מ לגבי מדריגה נעלית יותר יש לו שייכות לרע דהיינו מיצר שזהו חוכן השיחה שם בענין מיצר ומרחב ע"כ.

ואולי בדוחק נוכל לומר כן גם כאן שלצדיק אין לו יצר הרע כפשוטו אבל לגבי יצרו הטוב יש גם כן הגבלות וצריך לפעול אצלו הענין של כפי' מהגבלות דקדושה מהרע דהיינו היציאה מהגבלות ומיצר דקדושה,

ואולי זוהי הכוונה שיש בידו לכופו (ליצרו הרע) דהיינו בפנימיות כפי הביאור דכ"ק אד"ש כפי היצר טוב לצאת מהגבלות דקדושה שהגבלה זו נקרא במובן פנימי (יצר) רע, מיצר, דהיינו מיצר דקדושה כדלעיל בשיחת מסות ומסעי.

משה עזאגורי

- תות"ל 770 -

הערות להגות

יג. יא חשרי: במוצאי יוהכ"פ חקנ"ו בליאזנא אמר רבינו הזק תורה ברבים - כנהוג אז דרושים קצרים - ע"פ מי כה' אלקיננו בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, דער פרדס זאגט אליו אי אורות המחלבים בכלים דע"ס דאצילות, דער רבי דער בעש"ס זאגט אליו איז דער אלקות וואס אין כלים דע"ס דאצילות, דער פירוש הפשוט איז: אליו עצמות א"ס וואס עס איז בא יעדען פשוט"ן אידען בידיעה עצמית דורך אמונה פשוטה, און דאט איז קרובים אליו און בכל קראנו אליו עצמות א"ס און עצמות הנשמה תפלת באמונה פשוטה איז מחבר עצמות הנשמה מיט עצמות א"ס אז עצמות א"ס זאל זיין דער רופא חולים און מברך השנים.

להעיר שהיום הוא נק' "בשם ג-ט"ס נאמען וראה מכ' כללי דיום "בשם השם" "ההערה עד"ז: אך לעצמותו אינו שייך לקרותו בשום שם בעולם" (היינו שהוא למע' מש' הוי' הערת הכוחב).

יב חשרי: ברית כרותה לחעמולה ועבודה במועצות חכמה ובקירוב הדעת שאינה חוזרת ריקס.

להעיר שהיום הוא ג' לברית מילחו של אברהם אבינו שהג' במועצות חכמה של ענר אשכול וממרא, כדפירש"י.

הרב מיכאל אהרן זעליג
- ברוקלין נ.י. -

לזכות

הת' שלום שיחי'

צימענר

לרגלי הכנסו לעול המצות

ביום ב' י"ט מרחשון ה'תשמ"ב

נרפס ע"י

חבריו התמימים שיחיו